

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสาเหตุการกระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติดในพื้นที่
รับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้ศึกษา
ได้นำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์ผลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด

ส่วนที่ 2 สาเหตุการกระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด

ส่วนที่ 3 แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด

ข้อมูลทั่วไปของผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด ประกอบด้วยข้อมูล 5 ด้าน ได้แก่
เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนครั้งที่กระทำความผิด และอายุขณะที่กระทำความผิดแต่ละ
ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพศ การกระทำความคิดฆ่าของผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด ที่ได้นำมา
วิเคราะห์เป็นชาย จำนวน 26 คน และเป็นหญิงจำนวน 7 คน

2. อายุ พบว่าผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด ฐานเสพยาเสพติด ครั้งแรกมีอายุ
น้อยที่สุด มีอายุ 14 ปี 3 เดือน และมีอายุสูงที่สุด มีอายุ 55 ปี 2 เดือน ฐานเสพและครอบครอง
ครั้งแรกมีอายุน้อยที่สุด มีอายุ 17 ปี 5 เดือน และมีอายุสูงที่สุด มีอายุ 42 ปี 8 เดือน ฐานเสพ
และครอบครองเพื่อจำหน่าย ครั้งแรกมีอายุน้อยที่สุด มีอายุ 17 ปี และมีอายุสูงที่สุด มีอายุ 40 ปี
และฐานเสพและจำหน่าย มีอายุน้อยที่สุด มีอายุ 19 ปี 7 เดือน และมีอายุที่สูงที่สุด 27 ปี
2 เดือน

3. ระดับการศึกษา พบว่าผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติด ที่เรียนจบชั้น
ประถมศึกษา มีจำนวน 12 คน จบมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 13 คน จบมัธยมศึกษาตอนปลาย
มีจำนวน 6 คน และจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีจำนวน 2 คน จากการสัมภาษณ์
ผู้กระทำความคิดฆ่าในคดียาเสพติดที่เรียนจบชั้นประถมศึกษา ได้ข้อมูลว่า พวกผมได้เรียนน้อย
อ่านหนังสือไม่ค่อยออก เพราะไม่ตั้งใจเรียน ชอบเที่ยวเตร่ ชอบคบหาเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ใกล้เคียง
กัน จึงไม่มีใครสนใจการเรียน ไม่ได้ทำงาน และมีอาชีพไม่เป็นหลักแหล่ง เลยทำให้มีเวลาว่างจึง
เกิดความนึกสนุกในกลุ่มเพื่อน อยากทดลอง...

4. จำนวนครั้งที่กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดี ทุกคนทำ ความผิด โดยมีระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก บางรายอาจจะไม่ถึง 1 ปี หรือบางรายกระทำความผิดปีละ 1-2 ครั้ง ที่กระทำความผิดซ้ำมากที่สุด คือ ฐานเสพยาเสพติด รองลงมาคือฐานแสพและครอบครอง และน้อยสุดคือ ฐานแสพและจำหน่าย ส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมคดีที่กระทำความผิด ซ้ำ คือ 2-3 ครั้ง และ ที่กระทำความผิดซ้ำมากที่สุด คือ จำนวน 5 ครั้ง

5. อายุขณะที่กระทำความผิดแต่ละครั้งในครั้งแรก คือ มีอายุตั้งแต่ 14-55 ปี กลุ่มอายุไม่เกิน 18 ปี ที่กระทำความผิดซ้ำจำนวน 9 คน กลุ่มอายุตั้งแต่ 18-25 ปี ที่กระทำ ความผิดซ้ำจำนวน 13 คน กลุ่มอายุตั้งแต่ 25-35 ปี ที่กระทำความผิดซ้ำจำนวน 8 คน กลุ่ม อายุตั้งแต่ 35-45 ปี ที่กระทำความผิดซ้ำจำนวน 2 คน และกลุ่มอายุตั้งแต่ 45 ขึ้นไป ที่กระทำ ความผิดซ้ำมีจำนวน 1 คน

ส่วนที่ 2 สาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดี

จากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดีในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำ สามารถวิเคราะห์ สาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดี โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านครอบครัว จากการศึกษา พบว่า สาเหตุของการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดี ด้านครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นผลพวงมาจากพ่อแม่เลิกกัน ซึ่งข้อมูลที่พบจากการสัมภาษณ์ ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดีในครั้งนี้ บางรายสะท้อนในลักษณะที่ว่า ตั้งแต่ตนเองเกิดมา ไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่เลย พ่อเข้าโรงเรียนก็ติดเพื่อน เมื่อเรียนอยู่ชั้น ป.5 เริ่มใช้สารระเหย พออยู่ ม.3 เริ่มใช้เสพยาเสพติด จนกระทั่งถูกจับ และโดนไล่ออกจากบ้าน เลยหลบหนีมาอยู่กับเพื่อนและ ช่วยกันขายยา หรือพ่อชอบดื่มเหล้า เช่น รายหนึ่งสะท้อนในทำนองว่า พ่อชอบกินเหล้าแล้วหา เรื่องกับลูก ๆ พ่อแม่แยกทางกัน ทะเลาะกันบ่อย ๆ ต่างคนต่างอยู่ คนในครอบครัวไม่มีความสุข หรือครอบครัวมีปัญหา ครอบครัวมีปัญหา โดยเกิดจากพ่อหรือแม่ รวมถึงญาติพี่น้องคนอื่นที่ไม่ เข้าใจซึ่งกันและกัน ชอบหาเรื่องกันอยู่เนื่อง หรือพ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่เล็ก ๆ แม่มีสามีใหม่ พ่อก็มีภรรยาใหม่ อยู่กับพ่อกับแม่ใหม่ไม่ค่อยลงรอยกัน

ตัวอย่างข้อค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้เกี่ยวกับสาเหตุด้านครอบครัว มีดังนี้

กรณีศึกษา รายที่ 1 “..พ่อแม่ผมน่าสั่งให้ผมทำงานบ้าน ถ้าไม่ทำตามที่สั่งแล้ว ก็จะถูกลงโทษทันที ผมเลยไม่ชอบที่จะอยู่บ้านและทำให้ไม่อยากเรียนหนังสือ จึงทำให้ผมเบื่อ ไม่อยากอยู่บ้าน จึงได้หลบหนีไปอยู่กับเพื่อน และถูกเพื่อนชักชวนให้ลองใช้ยาเสพติดจนกระทั่ง ถูกจับกุมดำเนินคดี..”

กรณีศึกษารายที่ 2 เล่าให้ฟังว่า “..พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่ยังเล็ก ๆ แม่ไปมีสามีใหม่ พ่อก็มีเมียใหม่ ผมจึงไปอาศัยอยู่กับตากับยายตั้งแต่เล็ก ๆ ไปโรงเรียนก็ถูกเพื่อนล้อ จึงไม่อยากไปโรงเรียน จึงเป็นเหตุให้ผมไปเสพยาเสพติด..”

กรณีศึกษารายที่ 3 “..พ่อแม่ชอบกินเหล้า สูบบุหรี่ เวลาเมาก็มาหาเรื่องกับลูก ๆ ทำให้มีปัญหาทะเลาะกันบ่อย ๆ และคนในครอบครัวก็ไม่ค่อยลงรอยกัน ทำให้ผมเบื่อไม่อยากอยู่บ้าน จึงออกไปอาศัยอยู่กับเพื่อน ๆ..”

กรณีศึกษารายที่ 4 “..ผมไม่เคยได้พูดคุยกับพ่อมากนักเพราะพ่อจะนั่งเฉย ไม่สนใจ แม่ก็ไม่มาดูแล ตัวผมเองก็ขาดการอบรมขัดเกลา ไม่มีความอบอุ่น ในครอบครัว เลยคิดจะทำอะไรผมก็ทำ ๆ ไปเรื่อย ๆ และผมอยู่ในช่วงวัยรุ่น ธรรมชาติตามวัยมีความอยากรู้อยากลอง จึงได้กระทำความผิด..”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี พบว่า ส่วนใหญ่ก็จะมีปัญหาด้านครอบครัว เช่น บิดามารดาที่แยกทางกัน ชอบกินเหล้า สูบบุหรี่ และชอบหาเรื่องทะเลาะกันบ่อย ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยกไม่ค่อยลงรอยกัน และปัญหาตามมาก็คือเด็กไม่ได้รับความรัก ขาดความอบอุ่นจากคนในครอบครัว และขาดการอบรมสั่งสอน กรณีศึกษารายที่ 5 ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ได้เล่าให้ฟังว่า “..ได้เริ่มทดลองเสพยาเสพติดครั้งแรก ขณะอายุประมาณ 17 ปีเศษ เนื่องจากต้องการทดลองตามคำชักชวนของเพื่อนซึ่งทำงานด้วยกันที่โรงกลึงโลหะ โดยเพื่อนนำยามาให้ทดลองเสพภายในห้องพักของเพื่อน โดยเพื่อนเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์และสอนวิธีการเสพให้ และเมื่อเสพแล้วมีอาการใจสั่น ไม้่วงนอน พูดยาไม่รู้เรื่อง ไม่อยากรับประทานอาหาร กระหายน้ำบ่อย จนกระทั่งได้มาทดลองเสพอีกครั้ง ก็ถูกจับกุมดำเนินคดีนี้..”

กรณีศึกษารายที่ 6 ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ได้เล่าให้ฟังว่า “..เริ่มเสพยาเสพติด ก่อนจะถูกดำเนินคดีนี้ จำนวน 2 ครั้ง เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับสามีและต้องการประชดสามีจึงได้เสพยาเสพติดและจำวิธีจากสามีวิธีเสพโดยวิธีห่อกระดาษฟอยด์จุดไฟสูบกลืนควันจนหมดจำนวน 1 เม็ด จนกระทั่งถูกจับกุมดำเนินคดี..”

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ที่มีอายุตั้งแต่ 18 - 25 ปี พบว่า ส่วนใหญ่ก็จะเสพยาเสพติดเพื่อให้มีแรงในการทำงาน หรืออยากทดลอง และจากการชักชวนจากกลุ่มเพื่อนฝูง ซึ่งบางกลุ่มบางรายที่มีครอบครัวแล้วก็มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันในครอบครัว จึงเป็นสาเหตุทำให้หันมาพึ่งยาเสพติด เพื่อการประชดประชันกัน และทำให้เกิดการเสพยาเสพติด และกระทำผิดซ้ำๆ ในคดียาเสพติด

โดยสรุป จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความคิดซ้ำในคลีนิกาเสพติด ด้านครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากสภาพในครอบครัวของผู้เสพยาเสพติด เช่น บิดามารดา ไม่ได้อยู่ร่วมกัน บิดามารดาหรือญาติมีรายได้ต่ำ ฐานะยากจน บิดามารดาเลิกร้างหรืออยู่ร้างกัน ต่างมีคู่ครองใหม่ ไม่ดูแลเอาใจใส่ลูก ปล่อยให้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดามารดาเลี้ยง หรือญาติ เกิดความสัมพันธ์ของครอบครัวไม่ปกติสุข บิดามารดาหรือญาติขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ไม่มีเวลาให้ซึ่งกันและกัน บิดาบางคนเจ้าชู้ ชอบเที่ยว ดูบบุหรี เล่นการพนัน ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้เหมาะสม เป็นที่รักใคร่นับถือตามบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ไม่ว่าจะกล่าวตักเตือน ปล่อยให้ประพฤตินอนอย่างอิสระตามใจตัวเอง บิดามารดาขาดการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนการทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวอย่างบกพร่อง เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีรายได้ต่ำต้องประกอบอาชีพทั้งสองคน จึงทำให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

2. ด้านกลุ่มเพื่อน จากการศึกษา พบว่า สาเหตุการกระทำความคิดซ้ำในคลีนิกาเสพติด เกิดจากเพื่อนชักชวน โดยส่วนใหญ่จะคบหาสมาคมคลุกคลีกับเพื่อนที่ไม่ดี ดังจะเห็นได้จากผู้ให้ข้อมูล บางคนสะท้อนให้เห็นว่า มีเพื่อนชักชวน เกิดการอยากรู้ อยากลอง มีการเสพยาตอนที่ถูกจับก็อยู่กับเพื่อน มีคนมาซื้อยา เพื่อนถูกจับก่อน แล้วถูกจับตาม หรือมีเพื่อนชวน ตามใจเพื่อน ๆ ให้ไปรับยาเสพติด เลยถูกจับ หรือตอนนั้นเพื่อนชวนให้เสพยา คบหาแต่เพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดี เลยเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และมีบางรายสะท้อนให้เห็นว่า กลับไปคบเพื่อนกลุ่มเดิม เลยทั้งเสพยาทั้งจำหน่าย

กรณีตัวอย่างที่ได้จากการศึกษาสาเหตุการกระทำความคิดซ้ำในคลีนิกาเสพติดด้านกลุ่มเพื่อน มีดังนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 และรายที่ 2 ที่ถูกจับพร้อมกันออกจากบ้านมาอาศัยอยู่กับเพื่อน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสามารถซื้อหายาเสพติดต่าง ๆ มาเสพยาได้ง่าย ขณะถูกจับกุม ได้เล่าให้ฟังว่า “..เมื่อผมเสพยากระท่อม หรือกัญชา กับเพื่อนแล้ว มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ยาออกฤทธิ์รวดเร็วกว่า และสร้างเม้าซ่า การเสพยาดีกว่า พกพาง่ายกว่ายาเสพติดประเภทอื่น ๆ หาซื้อได้ง่าย และ ผมมีเพื่อนเสพยาบ้า จึงคบคิดกับเพื่อนเพื่อหาเงิน ด้วยการนำส่งและจำหน่ายยาบ้า สามารถจำหน่ายให้ลูกค้าได้ง่ายมีลูกค้าจำนวนมาก และได้ราคาดีคุ้มค่าต่อการเสี่ยง การคบหาเพื่อนที่ไม่ดี จึงนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา..”

กรณีศึกษารายที่ 2 “..ผมและเพื่อนชวนกันเสพยาต้มใบกระท่อมมานานประมาณ 1 ปี และเริ่มทดลองสูบกัญชามานานประมาณ 3 เดือน ทดลองเสพยาบ้า ประมาณ 3 เดือน หลังถูกจับกุมดำเนินคดี ขณะอยู่ในความควบคุมความประพฤติ ผมกับเพื่อนยังคงเสพยา

ดื่มใบกระท่อมทุกวัน โดยเชื่อว่าไม่มีอันตรายและช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อยได้ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กระทำผิดซ้ำ..”

สรุปได้ว่า จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด เกี่ยวกับสาเหตุด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดส่วนใหญ่จะคบหาสมาคมคลุกคลีกับเพื่อนที่ไม่ดี และเป็นสาเหตุที่ทำให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือทำไปเพื่อความสนุกสนาน อยากรู้ อยากลอง โดยเชื่อว่าไม่มีอันตรายและช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อย จึงเป็นสาเหตุที่กระทำความผิดซ้ำพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านยาเสพติด ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดหลายชนิด เช่น ใบกระท่อม กัญชา ยาบ้า ฯลฯ และกลุ่มเพื่อนที่คบหาสมาคมส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมเสพยาและจำหน่ายยาเสพติด เนื่องจาก อยากรู้ อยากลอง ความฉีกคระนอง และพอใจในฤทธิ์ยาเสพติด จึงเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดซ้ำทุก ๆ รูปแบบ

3. ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัย จากการศึกษา พบว่า ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ส่วนใหญ่ เมื่อกลับเข้าไปอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมในชุมชน มักจะมีการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดค่อนข้างมาก เช่น มีญาติพี่น้องที่เสพยาเสพติด เพื่อนบ้านเสพยาเสพติด โดยสภาพแวดล้อมล้วนแล้วมีแต่อบายมุขและสิ่งเสพติด การที่ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วกลับเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมชุมชน ที่ทำงาน ที่พักอาศัย แบบเดิม ๆ เมื่อถูกชักชวนก็อดไม่ได้ที่จะเข้าสู่วงจรยาเสพติดอีก ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์บางราย ได้สะท้อนในเรื่องดังกล่าวนี้ เช่น สภาพแวดล้อมในชุมชน มีเด็กติดยาเยอะ เป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติด อยู่ในชุมชนเป็นแหล่งซื้อขายยา สะดวกต่อการ ก็เลยขายด้วย ราคามันสูงใจ ทำให้มีเงินมาก พ้นโทษกลับมาอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นชุมชนแออัด มีการแพร่ระบาดของยาบ้า เลิกไม่ได้ ก็อาจจะกลับไปติดยาเหมือนเดิม

โดยสรุป จากผลการศึกษาสเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่ การอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมในชุมชน ที่เป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดที่ดี สภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีการทะเลาะเบาะแว้งกันก็ดี ญาติพี่น้องเสพยาเสพติดก็ดี เพื่อนบ้านเสพยาเสพติดก็ดี ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดในพื้นที่ ประกอบกับจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคม มีเขตชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา มีการค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้เขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากรแฝงอยู่มาก ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และผลตามมาคือ การแพร่ระบาดของยาเสพติด ดังนั้น ชุมชนหรือสภาพแวดล้อม จึงถือว่าเป็นแหล่งที่เป็นต้นเหตุให้มีผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด ได้กระทำความผิดซ้ำและเมื่อถูกชักชวนก็อดไม่ได้ที่จะเข้าสู่วงจรยาเสพติดอีก

4. ด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล จากการศึกษา พบว่า ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ส่วนใหญ่จะมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ มีการศึกษาน้อย อายุค่อนข้างน้อย รักสนุก อยากรู้ อยากลอง ชอบเที่ยวเตร่ ฟุ้งเฟ้อไม่พอเพียง ตามแฟชั่น ตามเพื่อน ชอบความสวย เกียจคร้าน ไม่รักการทำงาน ไม่ชอบงานหนัก ซึ่งความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดมีฐานความผิดอยู่ 4 ฐานความผิด คือ ฐานเสพ ฐานเสพและครอบครอง ฐานเสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย และฐานเสพและจำหน่าย

โดยสรุป จากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล พบว่า ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ส่วนใหญ่ มักจะเป็นกลุ่มที่ กลุ่มเสพยาเสพติด อยู่ในช่วงอายุ 18 - 25 ปี และไม่ค่อยได้รับการศึกษา และกลุ่มที่กระทำความผิดซ้ำน้อยที่สุด คือ กลุ่มเสพและจำหน่าย จะอยู่ในช่วงอายุ 25 - 35 ปี และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ส่วนที่ 3 แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด

สำหรับผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่คุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านครอบครัว

แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดด้านครอบครัว กลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

1.1 ควรช่วย พ่อ แม่ สอดส่องดูแลน้อง ๆ หรือสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในครอบครัวมิให้กระทำสิ่งที่ผิด เช่น การคบเพื่อนที่ไม่ดี การมั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด เขาชนควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกคนอื่น ๆ ภายในครอบครัวด้วย เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร

1.2 ควรแนะนำตักเตือนให้ความรู้ แก่สมาชิกในครอบครัวให้เกิดความตระหนักถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติด

1.3 เมื่อมีโอกาสควรบอกกล่าวหรือตักเตือนสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในครอบครัว โดยเฉพาะน้อง ๆ ให้รู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดวิธีการใช้ยาอย่างปลอดภัย

1.4 พ่อแม่ ควรให้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดกับลูก

ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่คุ้มครองประพจน์ในฐานะผู้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

1. พ่อ แม่ ควรให้ความรัก ความอบอุ่น และพ่อ แม่ ก็ควรที่จะประพจน์ตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นທີ່ปรึกษาให้แก่ลูก ๆ ได้ ทำให้ลูกไม่หันไปพึ่งยาเสพติด
2. ครอบครัวควรสร้างความรัก ความอบอุ่น และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. บุคคลในครอบครัวควรรับรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และควรดูแลสมาชิกในครอบครัว ไม่ให้ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด
4. บุคคลในครอบครัวควรให้กำลังใจและหาทางแก้ไข หากพบว่าสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติด
5. ควรส่งเสริมความสัมพันธ์กับครอบครัว สังคมและชุมชน จัดให้มีเครือข่ายเฝ้าระวัง โดยมีพ่อ แม่ และผู้ปกครองได้มาร่วมกันดูแล
6. ควรสร้างความรู้ความเข้าใจและเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้เกิดครอบครัวเข้มแข็ง ให้เกิดความรักความเข้าใจของสมาชิกในครอบครัว
7. ควรสร้างความปลอดภัย สร้างสายใยรักในครอบครัว ปลุกจิตสำนึกให้ลูกหลานเห็นพิษภัยและโทษของยาเสพติด
8. ควรทำให้ พ่อ แม่ เกิดความสบายใจและภาคภูมิใจด้วยการประพจน์ดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน แบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของพ่อ แม่ ภายในบ้าน
9. ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรักใคร่กลมเกลียวและมีความเข้าใจกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา
10. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรประพจน์ตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก และเป็นທີ່ปรึกษาแก่ลูกๆ และสมาชิกในครอบครัว ได้
11. ควรสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ หากพบว่าติดยาเสพติดให้รีบนำไปบำบัดรักษาทันที
12. กรณีบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วย ไม่ควรซื้อยารับประทานเอง ควรปรึกษาแพทย์

2. ด้านกลุ่มเพื่อน

2.1 แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดด้านกลุ่มเพื่อน กลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

- 2.1.1 ควรรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งที่ดีมีประโยชน์กล้า
พูดปฏิเสธเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ลองเสพยาเสพติด
- 2.1.2 ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังใน
การใช้ยา
- 2.1.3 ควรรู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผล
- 2.1.4 ควรรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่ง
สอนของ พ่อแม่และประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงามจะช่วยให้เยาวชนประสบความสำเร็จในชีวิต
- 2.1.5 เมื่อมีปัญหา ควรรู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อแม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ หรือหน่วยงาน
ต่าง ๆ ที่รับให้คำปรึกษาในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว จึงควรมีส่วนช่วย
พ่อแม่ ผู้ปกครอง
- 2.2 ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่คุมประพฤติในฐานะผู้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอ
แนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้
- 2.2.1 ไม่ควรทดลองเสพยาสิ่งที่ไม่ดี เพราะอาจจะทำให้คิดได้ง่าย
- 2.2.2 ควรรู้จักใช้วิจารณญาณ ในการแก้ปัญหา แต่หากว่าไม่สามารถแก้ไขเองได้
ก็ควรจะไปปรึกษากับพ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้
- 2.2.3 ควรเลือกคบเพื่อนที่ดี พยายามหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทาง
เลื่อมเสีย
- 2.2.4 ควรรู้จักใช้เวลาว่าง และความอยากรู้ อยากรอง ไปในทางที่เป็นประโยชน์
พึงระลึกเสมอว่าตนเองนั้นมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
- 2.2.5 ควรทำให้จิตใจร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตและยอมรับความ
เป็นจริง ที่ตนเองเป็นอยู่ โดยนำหลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะช่วยให้เยาวชนเกิด
ความมั่นคงทางด้านจิตใจมากขึ้น
- 2.2.6 ควรมีการสร้างทักษะชีวิต โดยเฉพาะทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวน
ให้เสพยาสิ่งเสพติดต้องรู้จักปฏิเสธอย่างนุ่มนวล โดยการชี้แจงผลเสียของสิ่งเสพติดต่อการเรียนและ
อนาคต การรู้จักปฏิเสธอย่างจริงจังและจิตใจแน่วแน่จะทำให้เพื่อนเกรงใจไม่กล้าชวนอีก
3. ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัย
- 3.1 แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดด้านชุมชน
ที่อยู่อาศัย กลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

3.3.1 คนในชุมชนควรจะต้องช่วยกันอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม คุณ德การณั้
คุณธรรมที่ต้งามอย่างเหมาะสม

3.3.2 ควรช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยเปรียบเสมือนเป็น
ลูกหลานของตนเอง

3.3.3 คนในชุมชนควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน

3.2 ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่คุณประพฤติในฐานะผู้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอ
แนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

3.2.1 ควรมีการให้ความรู้ โดยการอบรมแก่ทุกคนในชุมชนให้เห็นถึงโทษหรือ
อันตรายจากสิ่งเสพติด

3.2.2 ควรเสริมกิจกรรมยามว่าง โดยการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนยามว่าง เช่น
การเย็บเสื้อผ้า การทำดอกไม้ เป็นต้น

3.2.3 ควรตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เมื่อพบว่ามี การซื้อขายหรือเสพ
สิ่งเสพติดภายในชุมชน

3.2.4 ควรเข้าร่วม โครงการชุมชนปลอดสิ่งเสพติดต่าง ๆ ทั้งที่ทางราชการจัดขึ้น
และชุมชนคิดริเริ่มขึ้นมาเอง

3.2.5 ควรมีการให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

3.2.6 ควรแก้ไขปัญหามเศรษฐกิจและสังคมอย่างจริงจัง และจัดสรรงบประมาณ
ในการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติด

3.2.7 ควรจัดบุคลากรและหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติดให้
เพียงพอ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.2.8 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคน
ดูแลด้านสิ่งเสพติดก็ปล่อยปละละเลย หรือทำการค้าสิ่งเสพติดเสียเอง ทำให้การปราบปราม
ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเข้มงวดกับผู้กระทำความผิดและลงโทษผู้กระทำความผิด
อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. ด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล

4.1 แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดด้าน
คุณลักษณะเฉพาะบุคคล กลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

4.1.1 ควรมีความภาคภูมิใจในตนเอง โดยรู้สึ่วว่าชีวิตมีคุณค่าไม่ควรทำลายชีวิตที่
ได้มาด้วยการติดสารเสพติด

4.1.2 ควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการสร้างเสริมคุณค่าให้กับตนเอง โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ออกกำลังกาย เล่นดนตรี อ่านหนังสือ เป็นต้น

4.1.3 ควรคบเพื่อนดี โดยรู้จักเลือกคบเพื่อน และนำแบบอย่างที่ดีของเพื่อนมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเอง ซึ่งถ้าหากคบเพื่อนไม่ดี เพื่อนอาจชักชวนเราไปในทางที่เสื่อมเสีย

4.1.4 ควรขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง เพราะการแก้ไขปัญหาตามลำพัง โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์นั้น อาจนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดได้

4.2 ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่คุมประพฤติในฐานะผู้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

4.2.1 ควรศึกษาความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด นับเป็นเกราะป้องกันตัวที่ดี ที่จะช่วยให้พ้นจากสารเสพติดได้

4.2.2 ควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน โดยพึงระลึกอยู่เสมอว่าขณะนี้ตนมีบทบาทหน้าที่อะไร เช่น มีหน้าที่เรียนหนังสือ ก็ควรจะต้องตั้งใจศึกษาเรียนให้ดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ เป็นต้น

4.2.3 ควรระมัดระวัง การใช้ยาและศึกษาให้เข้าใจถึงโทษภัยของยาเสพติด

4.2.4 ควรทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส รักษาสุขภาพอนามัยอยู่เสมอ หากมีบุคคลมีสุขภาพจิตที่ไม่ดี ร่างกายไม่แข็งแรง อาจนำไปสู่การใช้สารเสพติดเนื่องจากอาจต้องใช้ในการรักษาเป็นประจำ

4.2.5 ควรมีทักษะในการดำเนินชีวิต รู้จักแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกที่ควร กล้าเผชิญปัญหา รู้จักคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาด้วยการเสพยาเสพติด

5. ด้านอื่น ๆ

5.1 แนวทางป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดด้านอื่น ๆ กลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้ดังนี้

5.1.1 ควรตระหนักในตนเองเป็นความสามารถในการเข้าใจถึงจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างของแต่ละบุคคล สามารถอยู่อย่างปกติสุขภายใต้แรงกดดันต่าง ๆ ในชีวิต

5.1.2 ควรมีความเห็นใจผู้อื่น เป็นความสามารถในการเข้าใจถึงความรู้สึก และมีความเห็นใจในบุคคลอื่น อันจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

5.1.3 ควรมีความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความรู้สึกว่ามีคุณค่า เชื่อในคุณค่าประโยชน์ของตนที่มีต่อครอบครัว สังคม

5.2 ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่คุมประพฤติในฐานะผู้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขในแต่ละด้าน ดังนี้

5.2.1 ด้านการเสริมสร้างแรงทางบวกอย่างเหมาะสม โดยจัดกิจกรรมทุกด้านทั้งในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนและผู้กระทำความผิดมุ่งสร้างสรรค์ความดี

1) ควรส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมเชิงบวก การสร้างจิตสำนึก การมีกิจกรรม ส่งเสริมการเป็นเด็กดีในชุมชน

2) ควรปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ ปลูกฝังความคิดในทางที่ถูกที่ควร แก่บุตรหลานให้กล้าปฏิเสธสิ่งไม่ถูกต้อง

3) รัฐควรเน้นนโยบายการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

4) ควรส่งเสริมให้ครอบครัว/สังคม/ชุมชน ให้เข้มแข็ง และการสร้างภูมิคุ้มกันให้ครอบครัวเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กมีศีลธรรม และคุณธรรม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน

5) ควรฟื้นฟูสภาพจิตใจทั้งของผู้กระทำความผิดซ้ำและสมาชิกในครอบครัว

6) โครงการควรปรับเจตคติสังคม และชุมชนให้ยอมรับผู้กระทำผิดจัดให้มีการอบรมเสริมสร้างทักษะชีวิต

7) ควรควบคุมและป้องกันตั้งแต่เด็กนักเรียนให้ห่างไกลยาเสพติด ป้องกันมิให้เข้ามายุ่งเกี่ยว

5.2.2 ด้านข้อกำหนดในด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่

1) การพิจารณาโทษของศาล ควรพิจารณาจากจำนวนการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องหาและลงโทษให้เต็มที่ เพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบ และเพื่อควบคุมตัวไม่ให้ออกมาวุ่นวายได้

2) ควรนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2546 มาใช้อย่างจริงจัง เพราะจะเป็นการป้องกันเยาวชนไทยไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขต่าง ๆ

3) ควรให้มีศาลพิจารณาคดียาเสพติด โดยเฉพาะ

4) ควรเพิ่มโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

5) ควรมีการบังคับและใช้กฎหมาย แนวทางแก้ไข การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้และสร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเพื่อให้มีความรู้ เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย

6) ควรมีการกำหนดบทลงโทษเพิ่มขึ้นเพื่อไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ

7) เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายควรมีความยุติธรรมและจริงจังในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

8) ควรแก้ไขกฎหมายให้มีความเด็ดขาดมากขึ้น มีโทษหนักขึ้น เพื่อจะได้ปราบปรามผู้กระทำความผิดให้เด็ดขาด และป้องกันคนที่กระทำความผิดใหม่ ไม่ให้กลับเข้ามากระทำความผิดซ้ำอีก

5.2.3 ด้านการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและปลูกจิตสำนึก ได้แก่

- 1) คนในชุมชนควรให้โอกาสผู้พื้นถิ่น และมองเขาด้วยความเข้าใจ
- 2) คนในชุมชนควรสอดส่องดูแลชุมชนของตัวเอง มีการข่าวที่ดี ว่าขณะนี้ใครบ้างในชุมชนมีปัญหาเสพติด
- 3) ควรยอมรับและให้โอกาสผู้พื้นถิ่น หรือผู้เคยกระทำความผิดได้มีโอกาสใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างคนทั่วไป เช่น ยกเลิกข้อความในใบสมัครงานที่ให้ระบุถึงประวัติการต้องโทษ
- 4) ควรปรับปรุงหรือจัดตั้งแวดล้อมให้ถูกต้อง เหมาะสม
- 5) ควรมีการแยกผู้เคยกระทำความผิดหรือผู้พื้นถิ่น ให้ออกจากชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมดีม
- 6) ชุมชนและสังคมควรมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- 7) รัฐและเอกชนควรร่วมมือ ในการให้โอกาสแก่ผู้พื้นถิ่น โทษแล้ว กลับสู่สังคมรับเข้าทำงาน

8) ชุมชนควรเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการแก้ปัญหา (บ้าน วัด โรงเรียน)

5.2.4 ด้านงบประมาณ ได้แก่

- 1) การจัดสรรงบประมาณด้านยาเสพติด ไม่ควรตัดงบประมาณลง เพราะสำนักงานต้องดำเนินการตามงบประมาณด้านนั้นไปดำเนินการอีกด้านหนึ่งได้ เนื่องจากมีการปรับแผนงานตามสถานการณ์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
- 2) ควรจัดสรรงบประมาณ โดยไม่กำหนดกรอบมาให้ ถ้าจะกำหนด ควรกำหนดเพียงกิจกรรม ต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง
- 3) ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานให้ตรงจุด
- 4) ควรบูรณาการงบประมาณเพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่

5.2.5 ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกทางจริยธรรมสร้างผู้นำองค์กร/แกนนำในชุมชน สร้างเสริมอาชีพให้มีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงชีพ สนับสนุนแหล่งทุนส่งเสริมอาชีพปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีพ สร้างจิตสำนึกที่ดีให้เยาวชน สร้างกระแสต่อต้านยา

เสพติด จัดหาแหล่งทุนและกลไกการตลาดรองรับและสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การ จัดหาสถานที่หรือ โปรแกรมบำบัดที่เหมาะสม รวมทั้ง การดูแลหลังการบำบัดรักษา

5.2.6 ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เห็นพิษภัยของยาเสพติด ให้ประชาชนในสังคม เกิดความสำนึก และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการเอาใจใส่เด็กและเยาวชน รวมทั้ง สร้างความเกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย และให้ประชาชนได้รับรู้ และสร้างเครือข่าย ยุติธรรมชุมชนเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย

5.2.7 ด้านรัฐและหน่วยงานเฉพาะในการติดตามดูแลบุคคลที่พ้นโทษ และกลับคืนสู่สังคม

5.2.8 ด้านการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานและการใช้งบประมาณอย่าง ต่อเนื่อง

5.2.9 ด้านปฏิรูปหลักสูตร ให้มีเนื้อหาที่เน้นความสำคัญในการสร้างจิตสำนึก ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน และกระบวนการใช้กิจกรรมเสริมที่เหมาะสม และหลากหลายอย่าง ต่อเนื่อง สามารถโน้มน้าวจิตใจให้คิดดีทำดี ดึงเด็กและเยาวชนให้ใช้เวลาอยู่กับกิจกรรมที่ สร้างสรรค์ ไม่ปล่อยให้มีเวลายั่ววุ่น หรือตกอยู่ในสถานการณ์ล่อแหลมต่อการติดยาเสพติด